

מאמר
זכור הוי' מה הי' לנו – ה'תשל"ג

מאת
כבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל

זצוק"לה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לש"פ דברים, שבת חזון, ד' מנחם-אב, ה'תשי"פ

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הרה"ת אליעזר גרשון בן חיענא

וזוגתו מרת רחל בת חנה

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות

להצלחה רבה ומופלגה בטוב הנראה והנגלה

בכל אשר יפנו בגשמיות וברוחניות

ולנחת רוח יהודי חסידותי מכל יוצאי חלציהם

מתוך שמחה וטוב לבב

ב

בי"ה, כבי תמוז תשכ"ג
ברוקלין

הנהלת אגודת מתן בסתר
ה' עליהם יחיו.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבכם, בו כותבים אודות פעולתם בקדש, גמ"ח ומתן
בסתר לאחבי"י וכו',

ויהי רצון אשר תהיינה הפעולות האמורות בהצלחה בכל הפרטים,
והרי ימים אלו דבין המצרים מזכירים ומעודדים ביחוד בכל הענינים
שבשטח האמור, שהרי הודיעונו חכמנו ז"ל, אשר לא חרבה ירושלים אלא בעון
שנאת חנם; שמזה מובן שהתקון צריך להיות בעיקר באהבת ישראל, ועד
לאהבת חנם.

ופירושו; אהבה לישראל, שאינו חייב לו מאומה, ולא קבל טובה ממנו,
ולא עוד אלא שאפילו אינו מכירו.

וכידוע פתגם מורנו הבעש"ט, אשר אהבת ישראל צריכה להיות לכל אחד
מישראל הנמצא גם בקצוי תבל ושלא ראה אותו מעולם.

וגודל חשיבות הדבר מבואר בפירוש רבנו הזקן בעל התניא – פוסק
בנסתר דתורה – והשו"ע – פוסק בנגלה דתורה; אשר השנה שנת המאה
וחמישים להסתלקות הילולא שלו, בפירוש הכתוב צדקה תרומם גוי, בספרו
תורה אור, עיי"ש באריכות.

בכבוד ובברכת הצלחה בכל האמור.

נ.ב. מצו"פ השתתפותי סמלית בפעולתם האמורה.

ב

הודיעונו חכמנו ז"ל .. חרבה .. בעון שנאת חנם: ראה יומא ט, ב. ב.
פתגם מורנו הבעש"ט .. אהבת ישראל .. לכל אחד כו': ראה "היום יום" טו כסלו. לקו"ש ח"א
ע' 201. וראה כש"ט בהוספות סקל"ג. ספר הערכים-חב"ד כרך א ערך אהבת ישראל ס"ה (ס"ע
תרכג). וראה גם אג"ק חיי"ג אגרת ד'שנג. חיי"ד אגרת ה'קכא. חיי"ז אגרת ו'קצ. ובכ"מ.
פירושו הכתוב צדקה תרומם גוי, בספרו תורה אור: משלי יד, לד. תו"א בראשית א, ב ואילך.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ דברים, שבת חזון, ד' מנחם-אב הבעל"ט, הננו מוציאים לאור
מאמר ד"ה זכור הוי' מה הי' לנו גו', שנאמר בהתוועדות ש"פ דברים, שבת חזון,
וא"ו מנחם-אב, ה'תשל"ג, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום ג' שהוכפל בו כי טוב, ער"ח מנחם אב, ה'תש"פ,
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2020 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5780 • 2020

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הוספה

בי"ה, י"ט סיון תשי"ז
ברוקלין

הנהלת...
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה על מכתבם מיי"ב סיון, בו מסיימים אשר אין ביכולתם לקחת על עצמם ענין הדעי קעמפ,

ומובן ופשוט אשר עייז לא יוושעו אלה הנערים הזקוקים וצריכים לאור של תורה תדורה יר"ש במשך ימי הקיץ, וכיון שמוכרח הדבר להושיע אותם ולעזור להם, בודאי שישנה האפשריות על זה, אלא שצריך למצוא הדרכים והאופנים שיסורו כל העכובים ויבוא הדבר לפועל, שלכן תקותי שממשיכים בשקוי"ט עם... , וכנ"ל מוכרח שיהי דעי קעמפ ב... שיתנהל ברוח החסידות, שלכן מוכרח שיתנהג עייז אני"ש, ובודאי בשיתוף רצון כולם ימצאו אופן להביא הענין לידי פועל, ויהי רצון שיהי בקרוב ממש, שהרי הזמן קצר, ואצפה לבשו"ט ומפורטות.

בברכה לקיץ בריא, בריא בכל ענינים הרוחניים שתומי"י יביא בריאות והוספה בבריאות בכל ענינים הגשמים וגם הפרטים.

תוכן המאמר

בפסוק „זכור הוי' מה הי' לנו" מצינו פירוש הבעש"ט למעליותא – שהקב"ה יזכור שמצד בחי' מ"ה שבנשמה, מחרפים נפשם עבור אהבת ישראל. אבל יש גם פירוש הפכי – „חרפתנו" מלשון חרפה, החל מבחי' מ"ה דלעו"ז, ראו מ"ה, הרגשת הביטול, ועד למעמד ומצב ש„מאבד מ"ה שנותנים לו". ועוד זאת, ש„חרפתנו" הו"ע „חרפת אלמנותיך" – אלמנה, אל מנה, שחסר הענין דמאה שערים (נו"ן שערי בינה מלמטה למעלה ומלמעלה למטה), ומזה נשתלשל הענין ד„היתה כאלמנה", כאשר שהלך בעלה למדינת הים.

אך אין הכוונה להזכיר ענין של חסרון ח"ו בנוגע לבנ"י (שהרי מבקשים „זכור גו" כדי שהקב"ה יוציאנו מהגלות), אלא להדגיש הסיבה ל„מה (ש)הי' לנו" – שהרגשת עצמו, ראו מ"ה, היא בגלל שכך הטביע הקב"ה בטבע העולם, שלכן צ"ל התחלת העבודה שלא לשמה. ועד"ז בשאר הענינים הקשורים עם הגלות – שהקב"ה אומר „אשר הרעותי", ומתחרט עליהם. אמנם, כוונת הירידה בגלות היא בשביל העלי' שלאח"ז, וזהו תיווך ב' הפירושים – שהכוונה בחסרון דשם מ"ה וחרפת אלמנותיך, היא, כדי שעיי"ז יבואו לגילוי עצם הנשמה הקשורה עם העצמות, כפי שמתבטא בעבודתם של אנשים פשוטים שמחרפים נפשם עבור אהבת ישראל.

בס"ד. ש"פ דברים, שבת חזון, וא"ו מנחם-אב, ה'תשל"ג

(הנחה בלתי מוגה)

זכור הו"י מה ה' לנו הביטה וראה את חרפתנו¹. הנה בפסוק זה ישנו גם הפירוש למעליותא (כפי שמצינו בדרושי הצ"צ² שמבאר כמה פסוקים במגילת איכה כפי שהם למעליותא, ובאופן נפלא), כפי שמביא כ"ק מו"ח אדמו"ר בד"ה זה בספר המאמרים אידיש³ [שכתבו באידיש כדי שיגיע לכל אחד מישראל בקצוי תבל, הן במקום גשמי והן בדרגא כו'] תורת הבעש"ט (שאמרה בישוב של אנשים פשוטים שהיתה להם מס"נ עבור פדיון שבויים מצד אהבת ישראל): זכור ה' מה ה' לנו, געדענק ג"ט וואָס איז געוואָרן דורך זייער מ"ה שבנשמה⁴, הביטה וגו', קוק זיך צו ווי זיי זיינען מחרף את נפשם צוליב אהבת ישראל. אך צריך להבין, מהו התיווך בין פירוש זה (למעליותא), שחרפתנו הוא מלשון שמחרפים נפשם כו', שהו"ע המס"נ כו', לפירוש הפשוט שהו"ע של היפך השבח כו'.

(ב) **ויובן** בהקדים מה שמצינו בדרושי רבותינו נשיאינו בכל הדורות בנוגע לביאור פסוק זה כפשוטו, באופן של היפך השבח כו'. דהנה, בכמה מאמרים [החל מדרושי הצ"צ⁵ (שדרכו לבאר כל ענין ע"פ פשט רמז דרוש וסוד), ובפרט בסה"מ תר"ל⁶ לאדמו"ר מהר"ש (שיש לו חביבות מיוחדת, כיון שנדפס לאחרונה⁷, והרי כל דבר הוא בודאי בהשגח"פ)] הובא מאמר הזהר⁸ בנוגע לבקשת כנס"י זכור ה' מה ה' לנו, שגם בקשת הקב"ה מכנס"י היא בלשון זכור, כמ"ש עמי זכר נא מה יעץ עליך בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור. וכן כתיב¹⁰ וזכור את בוראך בימי בחרותיך, שנוסף על הפירוש הפשוט שצריך לשוב בתשובה

1) איכה ה, א.
2) אוה"ת נ"ך ח"ב ע' א"לד.
3) ס"ע 212.
4) ושם (לעיל מיני'): אַלע אידען זיינען פון שם מ"ה דאצילות כו'.
5) אוה"ת שם ע' א"פה ואילך.
6) ע' רכח. וראה גם ד"ה זכור ה' דש"פ דברים תרל"ג (סה"מ תרל"ג ח"ב ע' תיא
7) ואילך); עטר"ת (סה"מ עטר"ת ס"ע תקנד ואילך). ד"ה אלה מסעי תשי"ג (סה"מ תשי"ג ס"ע רא ואילך).
8) תאריך ה"פתח דבר" — עש"ק כף מנ"א ה'תשל"ג, שנת השבע שנת השמיטה.
9) ר"פ בחוקותי (ק"ב, א).
10) מיכה ו, ה.
11) קהלת יב, א.

עצם הנשמה הקשורה עם העצמות, שענין זה מתבטא בעבודתם של אנשים פשוטים מתוך מס"נ שמחרפים נפשם בשביל אהבת ישראל.

ולהעיר שהענין דאהבת ישראל קשור עם כללות הענין שרוצים לפעול בפסוק זכור הו"י וגו' — ביטול כללות ענין הגלות, שהרי אמרו חז"ל⁴⁸ אחרונים שלא נתגלה עונם לא נתגלה קצם, היינו, שכל ענין הגלות הוא בגלל ההיפך דאהבת חנם, ומזה מובן שביטול ענין הגלות היא ע"י (שמחרפים נפשם בשביל) אהבת ישראל.

ועי"ן פועלים גם למעלה — במדה כנגד מדה — שיתגלה הענין דאהבתי אתכם אמר הו"י⁴⁹, וכפי שמבאר הרב המגיד בהתחלת שני ספריו (לקו"א ואו"ת) שזהו כמשל האב המצמצם את עצמו בשביל בנו הקטן, שלכן, לא צריך לחכות עד שיגדל הבן, אלא כבר עכשיו ה"ה מתגלה אליו באופן המתאים למעמדו ומצבו, ומזה מובן גם בנוגע לגאולה האמתית והשלימה, בתכלית השלימות, שאין צריך לחכות כנ"ל, אלא מיד הן נגאלין⁵⁰, ע"י משיח צדקנו, מלך מבית דוד כו', שילחם מלחמות ה' וינצח, ויבנה ביהמ"ק במקומו, ויקבץ נדחי ישראל⁵¹, ומלאה הארץ דעה את הו"י כמים לים מכסים⁵².

48) יומא ט, ב. וראה חדא"ג מהרש"א שם. לקו"ת מטות פו, א.
49) (50) לשון הרמב"ם — הלי תשובה פ"ז ה"ה.
50) שם הלי מלכים פ"א ה"ד.
51) (52) ישע"י יא, ט.

מלכתחילה באופן דשלא לשמה, ועד כפי שמבאר רבינו הזקן³⁸ בנוגע להבל פיהן של תינוקות של בית רבן, שהוא הבל שאין בו חטא³⁹, שאף אם הוא שלא לשמה ממש, מיראת הרצועה שביד הסופר, ה"ה סליק לעילא (לא רק מעולם העשי' החומרי והגשמי לעולם העשי' הרוחני, אלא שהמלאכים מעלים ההבל של תינוקות של בית רבן) עד האצי'. ועד"ז בנוגע לכל הענינים הקשורים עם הגלות (שעז"נ זכור ה' מה הי' לנו וגו'), שהקב"ה אומר עליהם אשר הרעותי⁴⁰, ועד שמתחרט על זה כו'⁴¹.

אמנם כללות הכוונה בירידת הגלות היא כדי שעיי"ז תהי' לאח"ז עלי' באופן נעלה יותר (כמובן גם מזה שהתורה היא תורת חסד, ולכן כל עניני' הם באופן של חסד), כמבואר בכ"מ⁴² שעיי' כללות ענין הגלות, באופן שאחד מכם גולה לברברי' ואחד מכם גולה לסרמטי' כו'⁴³, נעשה בירור הניצוצות שנמצאים בכל המקומות כו', והיינו, שענין הגלות הוא בכדי להעלות גם דרגה הכי תחתונה כו'. ועד"ז בנוגע למעמד ומצבם של בני", שדוקא עיי' עבודתם בירידת הגלות כו', שגדלה מעלתה ביותר, כידוע⁴⁴ בפירוש מ"ש⁴⁵ והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, שענין זה הוא אפילו — ואדרבה בפרט — לגבי הדור דעקבתא דמשיחא, מפני שעבודתם היא באופן של מס"ג, הנה עיי"ז באים לדרגא הכי נעלית כו'. וכמבואר⁴⁶ בענין אבי ואמי עזבוני והוי' יאספני⁴⁷, דאבי ואמי קאי על חו"ב, וכשיש מעמד ומצב שאבי ואמי עזבוני, הנה הכוונה בזה היא כדי שהוי' יאספני, דקאי על עצמות ומהות שבו מתקשרת עצם הנשמה כו'.

(ה) **וזוהו** זכור הוי' מה הי' לנו הביטה וראה את חרפתנו, שתיווך ב' הפירושים שבזה (כנ"ל בארוכה) הוא, שהכוונה בחסרון שבבחי' מ"ה, החל מהענין דראו מה, ועד לאיבוד בחי' מ"ה שנותנים לו, וכן בנוגע להחסרון בענין המאה (אל מנה) שערים כו', ועד לחרפת אלמנותיך כפשוטו, היא, כדי שעיי"ז יגיעו לדרגא נעלית יותר, שזוהו גילוי

(38) קונטרס אחרון ד"ה להבין מ"ש בשער היחודים (קנה, א).
(39) שבת קיט, ב.
(40) מיכה ד, ו.
(41) סוכה נב, ב. ירושלמי תענית פ"ג סה"ד. וראה לקו"ש שם ע' 167 ואילך.
(42) ראה תו"א ר"פ לך לך. ביאור"ז לאדמו"ר האמצעי סח, ג ואילך.
(43) שהש"ר פ"ב, ח (ב) — כגירסת הרד"ל (הובא בעץ יוסף) שם. ועוד.
(44) ראה סה"מ עטר"ת ע' תסד. תרפ"ט ע' סט. תרצ"ז ס"ע 298 ואילך. וש"נ.
(45) בהעלותך יב, ג.
(46) לקו"ת דרושים לשבת שובה סז, א.
(47) תהלים כו, י.

בימי הבחרות שאז הוא תוקף החיות כו', ישנו גם פירוש המדרש¹¹ שימי בחרותיך קאי על ביהמ"ק שנקרא בית הבחירה¹², והיינו, שיזכור את בית הבחירה בשעה שעמד על תילו כו'. וכפי שמביא הצ"צ¹³ מ"ש הרמ"ז¹³ בנוגע לענין הזכירה, שידוע שעיי"ז שזוכרים חסדי הוי' ופלאיו אשר פעל בימי קדם, אנו חוזרים ומעוררים אותו הכח העליון אשר עשה אותם הנסים, וכמו במצות זכירת יצי"מ (שהקב"ה צוה על זכרון זה) שעיי"ז אנו מכניעים שרש קליפת פרעה כו'. וזהו ענין עמי זכר נא מה יעץ עליך בלק כו' ומה ענה אותו בלעם כו', שזכירה היא כדי להעיר הכח העליון שעזרך בימי בלק ובלעם כו'. ועד"ז בנוגע לזכרון אודות בית הבחירה (זכור גו' ימי בחרותיך), שעיי"ז שוללים ענין החורבן והגלות כו'. וזהו שמסיים בזהר, שאם בני"ו היו מקיימים את הבקשה שמלמעלה, לא היו צריכים לבקש מלמטה זכור ה' מה הי' לנו וכו'.

ונוסף לזה, הנה בסה"מ אידיש הנ"ל¹⁴ הובאה גם תורת הבעש"ט (שאמר במסיבה של בני תורה שהתגאו בחידושיהם בתורה) שבה פירש באופן הפכי מהפירוש למעליותא הנ"ל: "זכור ה' מה הי' לנו, געדענק ג"ט וואָס עס איז געוואָרען פון אונזער מ"ה שבנשמה, הביטה וראה את חרפתנו, קוק זיך צו און מאַך אונז זעהענדיג אונזער אייגענע שאַנדע". והענין בזה, כמבואר בדרושים¹⁴, שכשם שיש בקדושה בחי' מ"ה (ונחנו מה¹⁵, כמבואר בלקו"ת¹⁶ שהו"ע הביטול), כמו"כ בלעו"ז יש ג"כ בחי' מה, וזהו מה הי' לנו, דהיינו בחי' מה שבלעו"ז, וזהו מ"ש¹⁷ ופילגשו ושמה ראומה, שזוהי בחי' קליפה דאצילות, שהיא קליפה דקה מאד, שהוא רק בחי' ראו מה, שהו"ע הרגשת הביטול, והיינו, שברצונו להראות את הביטול שבו, וגם התומ"צ שעושה הרי זה כדי שאחרים ידעו מזה כו'.

ומזה יכולים לבוא לדרגא תחתונה יותר — כתורת הרב המגיד¹⁸ (שהשנה היא שנת המאתים להסתלקותו) בפירוש מאדו"ל¹⁹

(11) קה"ר פי"ב, ח. פתיחתא דאיכ"ר כג.
(12) ראה לקו"ש חכ"ד ע' 83. וש"נ.
(13) לזהר שם.
(14) סה"מ תר"ל, תרל"ג ועטר"ת שם.
(15) בשלח טז, ז"ח.
(16) פינחס עו, ריש ע"ב.
(17) דברים ח"א ע' ח.
(18) לקוטי אמרים סימן כב. אור תורה סימן תכג (הובא באוה"ת ויחי שצ, סע"א ואילך).
(19) חגיגה ד, א.

איזהו שוטה המאבד מה שנותנים לו, שעיקר האדם הוא הצלם דמות אדם שבו, וכדאיאת בזהר²⁰ כשחי' דורסת את האדם בודאי נדמה לה כבהמה והלך ממנו דמות אדם מחמת העבירות שעשה [ולהעיר, שענין זה אינו באופן של סגולה, אלא כן הוא ע"פ הטבע, שמצד העבירות כו', הלך ממנו דמות אדם, ונדמה כבהמה, ולכן יכולה החי' לשלוט בו], ואדם בגימטריא מ"ה. וזהו פירוש איזהו שוטה המאבד מ"ה, ר"ל צלם אדם גי' מ"ה, שנותנים לו מהעולמות העליונים, ונק' שוטה כי איבד זה מחמת שטות, כי אין אדם עובר עבירה אלא א"כ נכנס בו רוח שטות²¹ (כדרז"ל²² עה"פ איש כי תשטה אשתו, שעיי"ז נעשה פירוד בין איש לאשתו, הקב"ה וכנס"י). וי"ל בדיוק הלשון אא"כ נכנס בו, שאין זה באדם מצ"ע, אלא ענין שנכנס בו כו'.

ג) **ועוד** נתבאר בדרושים²³ בהמשך הפסוק, הביטה וראה את חרפתנו, בהתאם לפירוש הפשוט, שזהו"ע חרפת אלמותיך²⁴, שעכשיו בגלות נקראת כנס"י בשם אלמנה, כמ"ש²⁵ היתה כאלמנה. והענין בזה, כפי שמתחיל בדקות כו', דהנה, איתא בגמרא²⁶ אלמנה על שם מנה, שאלמנה כתובתה מנה (ולא ככתולה שכתובתה מאתים). אך לכאורה אלמנה היינו בחי' אל (היפך מ)מנה²⁷. ומבואר בדרושים, שאל מנה היינו שחסר הענין דמאה שערים, שהם ב"פ נו"ן שערי בינה. והענין הוא, דהנה כתיב²⁸ ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים. ויש להבין מהו החשבון של מאה שערים, שהרי מצינו רק חמשים שערים, נ' שערי בינה. אך הענין הוא, שהמאה שערים הם נו"ן שערי בינה כפי שהם מלמטה למעלה וכפי שהם מלמעלה למטה, שביחד הם מאה שערים. וזהו גם מ"ש²⁹ לך ה' הגדולה, ואח"כ כתיב כי כל בשמים ובארץ, לך וכל הם אותיות שוים, ושניהם בגימטריא נו"ן³⁰, רק שלך הוא מלמטה למעלה, וכל הוא מלמעלה למטה.

20) ראה זהר ח"א יג, ב. קצא, רע"א.
 21) סוטה ג, א.
 22) נשא ה, ב.
 23) סה"מ תר"ל, תרל"ג ועטר"ת שם.
 24) היתה כאלמנה תרל"ד (סה"מ תרל"ד ע'
 25) ד"ה איכה תרמ"ט (סה"מ תרמ"ט ע'
 26) תס"ט.
 27) ישע"י נד, ד.

25) איכה א, א.
 26) כתובות י, ב.
 27) ראה פרדס שער ערכי הכינויים ערך אלמנה.
 28) תולדות כו, יב.
 29) דברי הימים א כט, יא.
 30) ראה זהר ח"ג רנה, א. תקו"ז בהקדמה (ב, ב). ועוד.

ויש לקשר זה עם פי' האריז"ל (שיום ההילולא שלו הי' בערב שבת חזון) בלקו"ת שלו, עה"פ³¹ ויתעבר ה' בי למענכם, שקודם שחטאו ישראל הי' משה בתכלית השלימות, והי' משיג שער הנו"ן של נו"ן שערי בינה, וכשחטאו ישראל הי' ותחסרהו מעט מאלקים³², ולאח"ז ביום הסתלקותו נאמר³³ ויעל משה מערכות מואב אל הר נבו — נו"ן בו, שנכנס הנו"ן בשמו (משה) ונעשה נשמה. וזהו גם מ"ש הרב המגיד³⁴ שמרע"ה השיג בחייו מ"ט שערי בינה, אבל שער החמשים לא אתייהב למשה, וביום הסתלקותו השיג שער החמשים, כיון שזהו גילוי שאינו יכול להתגלות כי אם בצאת הנשמה מהגוף. וצ"ע איך יתאים זה עם המבואר לעיל מלקו"ת האריז"ל שלפני החטא הי' אצלו שער הנו"ן, שהרי הי' אז נשמה בגוף.

אמנם הענין דאלמנה, אל מנה, היינו שחסר שלימות העבודה דמאה שערים, ב"פ נו"ן שערי בינה הנ"ל. ומזה נשתלשל הענין דאלמנה כפשוטו, אלא שזהו רק כאלמנה (בכ"ף הדמיון), ולא אלמנה ממש, כאשה שהלך בעלה למדינת הים ועתיד לחזור אלי'. ועז"נ זכור ה' מה הי' לנו הביטה וראה את חרפתנו, דקאי על זמן הגלות שאז ישנו הענין דחרפת אלמותיך, כנ"ל. ולכן נאמר הביטה גוי', שלשון הבטה הוא מרחוק דוקא³⁵, כי הגלות נקרא רחוק כו'.

ד) **אך** עדיין צריך להבין, דלכאורה, כיון שהבקשה זכור וגוי' היא כדי לפעול שהקב"ה יוציאנו מהגלות, א"כ, למה אומרים כאן ענין של חסרון כו' בנוגע לבנ"י. אך הענין הוא, שאין הכוונה לומר חסרון על בני ח"ו, אלא להדגיש ולבקש שהקב"ה יזכור שהסיבה ל"מה שהי' לנו" היא בגלל האופן שהוא בעצמו התקין והטביע בטבע העולם, וכמו בנוגע ללימוד התורה מתוך הרגשת עצמו, שזהו"ע מ"ה דלעו"ז, ראו מה (כנ"ל ס"ב), שכך הטביע הקב"ה בטבע העולם שהתחלת הלימוד היא באופן שלא לשמה, כמארו"ל³⁶ לעולם ילמד אדם תורה (או כהלשון³⁷ יעסוק אדם בתומ"צ) אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, וכמבואר ברמב"ם סוף הל' תשובה שיש כמה דרגות בישראל שאצלם צ"ל הלימוד

31) ואתחנן ג, כו.
 32) תהלים ח, ו.
 33) ברכה לד, א.
 34) לקו"ת במדבר יב, א ואילך. וראה
 35) לקו"ש חכ"ד ע' 257. וש"נ.
 36) איכ"ר פ"ה, א.
 37) ראה ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז.
 38) פסחים נ, ב. וש"נ.